

LIETUVOS MOKYTOJAI MOKSLININKAI

P. BUCKUS

Ne vienas Lietuvos mokytojas mokslui pašventė visą savo gyvenimą. Tokie mokytojai, net pasiekę mokslininko garbės viršūnę, paprastai nenutraukia ryšių su mokykla, su mokiniais ir mokytojais.

Teisės mokslų daktaras, Karaliaučiaus universiteto profesorius Abraomas Kulvietis (Culvensis) 1539 m. Vilniuje įsteigė aukštesniąją mokyklą. Jau šios pirmosios Lietuvoje vidurinės mokyklos mokytojai, lietuvių raštijos pradininkai Abraomas Kulvietis, Stanislovas Rapolionis (Rafajłowicz) ir Jurgis Zablockis (Zablotius, Zablocius) turėjo mokslo laipsnius. Jie buvo ir didikų vaikų mokytojais bei globėjais.

1601—1603 m. Nesvyžiaus kolegijoje mokytojavo lietuvių raštijos pradininkas ir leksikografas Konstantinas Sirvydas. Mokytojavo ir senojo Vilniaus universiteto profesoriai: gamtininkas Stanislas Bonifacas Jundzilas, matematikai — Zakarijas Nemčevskis, Mykolas Polinskis-Pelka ir Tomas Zickis, architektas, astronomas ir matematikas Tomas Žebrauskas (Žebrovskis, Zebrys), fizikas Steponas Stubelevičius, kraštotyrininkas Ivanas Loboika, filosofas Antanas Skorulskis.

Architektas Laurynas Stuoka-Gucevičius 1775 m. Vilniaus diecezijos seminarijoje dėstė matematiką, o architektas Mykolas Šulcas, 1788 m. baigęs Vilniaus universitetą, mokytojavo Kretingoje,

Naugarduke (BTSR) ir Vilniuje. Pastarasis vadovavo L. Stuokos-Gucevičiaus pradėtai Vilniaus katedros statybai. Abu jie buvo Vilniaus universiteto profesoriai.

Valstiečių švietimo reikalais rūpinosi istorikas ir literatas Simonas Daukantas. Parengtais vadovėliais jis tikėjosi išplėsti gimtosios kalbos teises Lietuvos mokyklose. Juose pateikti kai kurie lietuvių kalbos gramatikos ir kiti terminai, tebevartojami iki šių dienų.

1826 m. baigęs Vilniaus universitetą, privačiomis pamokomis vertėsi poetas, tautosakininkas, filologas ir istorikas Simonas Stanevičius.

Literatas ir didelis mokslo mėgėjas Laurynas Ivinskis 1847 m. Kauno gimnazijoje įgijo miesto mokytojo teises, kelerius metus mokė vaikus dvaruose, vėliau — Rietavo žemės ūkio mokykloje ir Joniškėlio parapiinėje mokykloje. Jis rinko tautosaką, medžiagą lietuvių kalbos žodynui, sudarinėjo augalų ir gyvūnų kolekcijas, tyrinėjo Lietuvos gamtą. Senatvėje, gyvendamas pas įvairius labdarius, tebemokė vaikus; Joniškėlyje buvo rašytojos G. Petkevičaitės-Bitės pirmasis mokytojas.

Tautosakininkas, leksikografas ir etnografas Antanas Juška dėstė Ukmergės penkiaklasėje progimnazijoje. Mokytojavo kalbininkas ir tautosakininkas Jonas Juška, kalbininkas Kazimieras Jaunius.

Žymus kalbininkas ir lietuvių kalbos vadovėlių autorius Jonas Jablonskis (slapyv. Rygiškių Jonas), 1885 m. baigęs Maskvos universitetą, negalėjo gauti mokytojo vietos Lietuvoje ir buvo priverstas privačiai mokyti turtingųjų vaikus. Tik 1889 m. jam pavyko gauti lotynų ir graikų kalbų mokytojo vietą Mintaujos (Jelgavos) gimnazijoje. 1897 m. iš čia buvo iškeltas į Taliną, kur toliau dirbo pedagoginį darbą. 1901 m. buvo atleistas iš mokytojo pareigų. Vėliau lietuvių kalbos mokė vietos inteligentus Šiauliuose, dėstė lietuvių kalbą Vilniaus gimnazijose. 1906—1908 m. dirbo neetatiniu lietuvių kalbos dėstytoju Panevėžio mokytojų seminarijoje ir mergaičių gimnazijoje. Po to dirbo Bresto ir Gardino gimnazijose, o I pasaulinio karo metu — Voroneže sudarytose lietuvių gimnazijose. Po karo dėstė lietuvių kalbą mokytojų kursuose Kaune. Negalėdamas dėl ligos vaikščioti, į pamokas J. Jablonskis atvažiuodavo ratukais.

Kitas žymus kalbininkas, Lietuvos TSR MA akademikas, profesorius Juozas Balčikonis 1913 m. dirbo Vilniaus progimnazijos, 1914—1916 m.— „Saulės“ draugijos suaugusiųjų kursų (Vilniuje, vėliau Voroneže), o 1915—1918 m.— Voronežo lietuvių gimnazijos mokytoju. Vėliau, 1918—1924 m., jis buvo Panevėžio gimnazijos ir mokytojų seminarijos direktorius.

Klasikinės filologijos profesorius Merkelis Račkauskas mokytojavo Odesos srities ir Chersono gimnazijose, buvo Panevėžio gimnazijos ir mokytojų seminarijos mokytoju, vėliau Mažeikių gimnazijos direktorium ir Švietimo ministerijos mokyklų inspektorium, 1940—1941 m.— Kauno III gimnazijos direktorium, 1941—1944 m.— Kauno suaugusiųjų gimnazijos mokytoju.

Kitas klasikinės filologijos specialistas Henrikas Zabulis, 1945 m. baigęs Ukmergės mokytojų seminariją, mokytojavo Vilniaus pradinėse mokyklose.

Vėliau jis tapo profesorium, Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministru.

Įvairiose Kauno mokyklose 1930—1946 m. mokytojavo kalbininkas Kazys Ulvydas, vėliau tapęs Kauno ir Vilniaus universitetų dėstytoju bei Lietuvos TSR MA nariu korespondentu.

Mokytojais dirbo Vilniaus universiteto profesoriai, filologijos mokslų daktarai, kalbininkai Jonas Kazlauskas ir Jonas Palionis.

1920—1921 m. Vilniaus lietuvių gimnazijoje mokytojavo literatas ir literatūros tyrinėtojas Pranas Augustaitis (slapyv. Pr. Jonaitis). Tuo metu jis atsisakė kunigystės, o vėliau dirbo Vilniaus universiteto profesorium.

Literatūros tyrinėtojas ir rašytojas Vladas Dubas dirbo pedagoginį darbą Maskvoje, o 1918—1923 m. Kauno „Saulės“ gimnazijoje dėstė visuotinę literatūrą; vėliau jis tapo Kauno universiteto profesorium.

Kauno, Vilniaus ir Pensilvanijos (JAV) universitetų profesorius, pirmasis Lietuvos TSR MA prezidentas, rašytojas Vincas Krėvė-Mickevičius iki 1920 m. gyveno Baku, kur dėstė rusų kalbą ir literatūrą realinėje gimnazijoje.

Lietuvos TSR MA narys korespondentas, rašytojas Antanas Venclova, baigęs universitetą, keletą metų mokytojavo Klaipėdos ir Kauno gimnazijose. Nuvertus Lietuvoje buržuazinę santvarką, jis buvo švietimo ministru ir švietimo liaudies komisaru.

1937 m. baigęs Kauno universitetą, Jurgis Lebedys mokytojavo Utenos, Skuodo gimnazijose ir Panevėžio mokytojų seminarijoje. Vanda Zaborskaitė 1943—1945 m. mokytojavo Panevėžyje, o 1945—1947 m.— Vilniaus S. Nėries gimnazijoje. Vėliau šie abu literatūros tyrinėtojai tapo filologijos mokslų daktarais ir profesoriais.

Nuo 1938 m. Kaune ir Vilniuje mokytojavo būsimoji filologijos mokslų kan-

didatė ir pedagogikos mokslų daktarė Meilė Lukšienė (Matjošaitytė).

Istorikas ir visuomenės veikėjas Juozas Žiugžda mokėsi Veiverių mokytojų seminarijoje, kurią baigęs mokytojavo pradinėje mokykloje. Nuo 1920 m. iki 1925 m. buvo Marijampolės realinės gimnazijos ir nuo 1926 m. iki 1940 m.—Kauno gimnazijų mokytojas. Dar mokytojaudamas, pradėjo rengti mokyklai lietuvių kalbos vadovėlius. Todėl kai kas Juozą Žiugždą laiko kalbininku, lituanistu. Ir tai ne be pagrindo, nes jis Kauno universitete studijavo ne tik istoriją, bet ir filologiją. Sis mokytojų seminarijos auklėtinis, buvęs pradinės mokyklos ir gimnazijos mokytojas, kurį laiką buvo Lietuvos TSR švietimo liaudies komisaru ir švietimo ministru, beveik 25 metus dirbo Vilniaus universiteto profesorium ir 20 metų ėjo Lietuvos TSR MA viceprezidento pareigas.

Kauno ir Vilniaus universitetų profesorium tapo dar vienas mokytojas — istorikas Ignas Jonynas, kuris 1911—1919 m. mokytojavo Bogorodsko (dabar Noginskas, Maskvos sr.) ir Maskvos vidurinėse mokyklose. Lenkijos kariuomenei užgrobus Vilnių, jis dirbo Vilniaus lietuvių gimnazijoje, buvo paskirtas mergaičių gimnazijos direktoriumi.

1922—1925 m. Marijampolės realinės gimnazijos mokytoju dirbo istorijos mokslų daktaras, Baltarusijos TSR MA akademikas Stasys Matulaitis, žinomas dar kaip pažangus visuomenės veikėjas, publicistas ir gydytojas.

Istorikas ir teisininkas Povilas Pakarklis 1927—1930 m. buvo Tauragės ir Panevėžio mokytojų seminarijų mokytojas. Vėliau jis tapo Liaudies vyriausybės teisingumo ministru ir teisingumo liaudies komisaru, teisės mokslų daktaru, profesorium, Lietuvos TSR MA nariu korespondentu.

Rašytojas ir filosofas, aktyviai dalyvavęs Rytų Prūsijos kultūrinėje veikloje, Vydūnas (Vilhelmas Storosta) 1885—1888 m. mokėsi Ragainės moky-

tojų seminarijoje, o 1893 m. Karaliaučiuje išlaikė vidurinės mokyklos mokytojo egzaminus. Mokytojavo Kintų (Šilutės raj.) pradinėje mokykloje ir Tilžės berniukų gimnazijoje. 1928 m. Kauno universitetas jam suteikė filosofijos garbės daktaro vardą.

Jonas Šliūpas su žmona poete Liudmila Malinauskaite-Šliūpiene (slapyv. Eglė) 1884 m. parašė elementorių „Abėcėla“. 1921 m. grįžęs iš JAV į Lietuvą, jis mokytojavo Biržų ir Šiaulių gimnazijose. Tačiau už laisvamanybės skleidimą iš mokytojo pareigų buvo pašalintas. 1923 m. gavo medicinos, o 1925 m.—humanitarinių mokslų garbės daktaro laipsnius.

Žurnalistas, filosofijos mokslų daktaras, Vilniaus pedagoginio instituto profesorius Genrikas Zimanas 1926—1940 m. (su pertraukomis) mokytojavo Ukmergės ir Kauno gimnazijose.

1928—1929 m. gimnazijos mokytoju Kaune dirbo ekonomistas, Lietuvos TSR MA akademikas, profesorius Dzidas Budrys. Kitas ekonomistas — Marijonas Gregorauskas 1924—1926 m. mokėsi Kėdainių mokytojų seminarijoje ir pradėjo dirbti tos seminarijos pavyzdinėje mokykloje mokytoju. Vėliau jis tapo prekybos liaudies komisaru, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoju, ekonomikos mokslų daktaru, Vilniaus universiteto profesorium.

1925 m. baigęs Šiaulių gimnaziją, ten pat mokytojavo būsimasis Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas ir švietimo ministras, LKP CK sekretorius ir Lietuvos TSR MA narys korespondentas, ekonomistas Vladas Niunka.

Antanas Rimkus baigė Telšių mokytojų seminariją, Klaipėdos mokytojų institutą ir Vilniaus pedagoginį institutą. Mitkaičių septynmetėje mokykloje, Telšių J. Žemaitės vidurinėje mokykloje ir Klaipėdos IV darbo jaunimo vidurinėje mokykloje jis dėstė matematiką bei rusų kalbą ir literatūrą, buvo pio-

nierių vadovu ir komjaunimo organizacijos sekretoriumi. Vėliau mokytojas A. Rimkus apgynė disertaciją ekonomikos mokslų kandidato laipsniui įgyti, dirbo LKP CK mokslo ir mokyimo įstaigų skyriaus vedėju, dabar jis — Lietuvos TSR švietimo ministras.

Mokytojas Jonas Laužikas tapo pedagogikos mokslų daktaru ir profesorium. Taip pat buvęs mokytojas Juozas Budzinskis profesoriavo Vilniaus pedagoginiame institute. Dar vienas mokytojas — Leonas Jovaiša apgynė pedagogikos mokslų daktaro disertaciją. Lietuvos TSR nusipelnusio mokytojo garbės vardas suteiktas psychologui, profesoriumi Alfonsui Gučiui. Tokių mokslininkų patarimai mokytojams ir pagalba mokymams ypač vertinga.

Kauno universiteto rektorius, žymus fizikas ir chemikas, profesorius Vincas Čepinskis 1902—1915 m. mokytojavo Liepojos komercinėje mokykloje (nuo 1904 m. buvo šios mokyklos direktorium). 1916—1918 m. dėstė fiziką liaudies universitete Petrograde, taip pat Ugličio realinėje mokykloje ir mergaičių gimnazijoje.

Įvairiose vidurinėse mokyklose mokytojavo buvęs Kauno universiteto rektorius, Lietuvos TSR MA akademikas, žymus chemikas, profesorius Antanas Purėnas.

Matematikas ir visuomenės veikėjas Zigmąs Zemaitis, 1909 m. baigęs Odesos universitetą, dėstė matematiką Vilniaus gimnazijose. 1915 m. dirbo lietuvių gimnazijos mokytoju Voroneže. 1918 m. suorganizavo vidurinę mokyklą Švenčionyse ir jai vadovavo. Vėliau jis buvo vienas Lietuvos aukštosios mokyklos steigimo iniciatorių, dirbo Kauno ir Vilniaus universitetų profesorium, Vilniaus universitete rektorium. Dar caro laikais pradėjęs darbą vidurinėje mokykloje, Z. Zemaitis palaikė su ja ryšius visą gyvenimą — buržuazinės valdžios ir tarybinės santvarkos metais.

Lietuvos TSR MA akademikas, pirmasis Kauno politechnikos instituto rektorius, žymus fizikas, profesorius Kazimieras Baršauskas vokiečių fašistinės okupacijos metais mokytojavo Kauno IV vidurinėje mokykloje, vėliau parašė fizikos vadovėlių vidurinės mokyklos VII klasei. Šis vadovėlis buvo parašytas kartu su profesoriumi Antanu Puodžiukynu, kuris 1927—1928 m. mokytojavo Plungės ir Utenos gimnazijose.

Lietuvos TSR MA akademikas, žymus fizikas, profesorius Povilas Brazdžiūnas 1916—1917 m. dirbo pradinėje mokykloje, o 1917—1919 m. — Biržų gimnazijoje. Mokytojavo ir fizikos-matematikos mokslų daktaras Boleslovas Styra.

1944—1945 m. Eržvilko progimnazijos mokiniai nežinojo, kad jų mokytojas Jonas Kubilius bus fizikos-matematikos mokslų daktaras, Vilniaus universiteto profesorius ir rektorius, Lietuvos TSR MA akademikas, Socialistinio Darbo Didvyris. Lietuvos tikimybių ir skaičių teorijos mokyklos kūrėjas ir vadovas 1946—1948 m. buvo Darbininkų ir valstiečių parengiamųjų kursų prie Vilniaus universiteto direktorium. Nors ir labai užimtas, jis visada suranda laiko padėti vidurinei mokyklai, ypač jauniems matematikams.

Buvęs Plungės gimnazijos mokytojas Balys Stulpinas 1972 m. apgynė disertaciją technikos mokslų daktaro laipsniui įgyti.

Kauno ir Vilniaus universitetų profesorius, geofizikas ir meteorologas Kazys Sleževičius 1918—1920 m. dirbo Odesoje gimnazijos direktoriumi, o 1921—1927 m. mokytojavo Kaune, aktyviai veikė Lietuvos mokytojų profsąjungoje.

Žymus gamtininkas, Lietuvos TSR MA akademikas, profesorius Tadas Ivanauskas 1918 m. apsigyveno Musteikos kaime (Varėnos raj.) ir kartu su žmona įkūrė pirmąją šioje vietoje privačią lietuvišką mokyklą. Joje dirbdamas, rinko zoologinę medžiagą Gudų girioje.

Zoologė Antanina Prielgauskienė (Glebavičiūtė) mokytojaudama studijavo ir, vadovaujama prof. P. Šivickio, dirbo tiriamąjį darbą. 1939 m. ši mokytoja apgynė biologijos mokslų daktaro disertaciją. Tai buvo pirmoji moteris, gavusi daktaro laipsnį Kauno universitete.

Zoologas, biologijos mokslų daktaras Jakovas Cukerzis taip pat mokytojavo, o 1951—1960 m. ėjo Švietimo ministerijos inspektorius pareigas.

Kauno universiteto profesorius, botanikas Liudas Vaillionis 1916—1919 m. irgi mokytojavo: iš pradžių Lenkijoje, vėliau Kaune.

Liaudies švietimui ir mokyklai buvo pasišventęs Vilniaus universiteto ir Vilniaus pedagoginio instituto profesorius, botanikas Povilas Snarskis. 1910 m. jis baigė Panevėžio mokytojų seminariją, 1911—1914 m. mokytojavo Meškuičių pradinėje mokykloje (Šiaulių raj.), 1919—1920 m.—Pabiržės (Biržų raj.) ir Biržų pradinėse mokyklose, 1920—1925 m.—Joniškėlio žemės ūkio mokykloje, 1930—1939 m.—Klaipėdos gimnazijoje ir 1939—1940 m.—Palangos gimnazijoje. Sunku pasakyti, ką jis labiau mėgo — pradinę ir vidurinę ar aukštąją mokyklą.

Vos 17 metų turėdama, 1922 m. pradėjo dirbti pradinėje mokykloje Marija Natkevičaitė-Ivanauskienė — būsimoji botanikė, biologijos mokslų daktarė, Vilniaus universiteto profesorė.

Vilniaus universiteto profesorius Vaclovas Chomskis yra žinomas kaip geografai, geografijos mokslų daktaras. Bet 1936 m. jis baigė Kauno universitetą, įsigydamas matematiko ir fiziko specialybės. Todėl nenuostabu, kad 1936—1940 m. Kauno ir Rokiškio gimnazijose jis dėstė įvairius dalykus — fiziką, matematiką, fizinę geografiją ir kosmografiją.

Pirmojo pasaulinio karo metu mokytojavo būsimoji Lietuvos TSR MA akademikas, Kauno politechnikos instituto

profesorius Juozas Indriūnas, 1936 m. pirmasis Lietuvoje apgynęs technikos mokslų daktaro disertaciją.

Savo žiniomis muzikos mokyklų mokinius stebino muzikologas, meno mokslų daktaras, Lietuvos TSR Konservatorijos profesorius, Lietuvos TSR MA akademikas Juozas Gaudrimas.

Matematikas ir astronomas, profesorius Paulius Slavėnas hitlerinės okupacijos pradžioje iš universiteto buvo atleistas ir dirbo Vilniaus aukštesniojoje technikos mokykloje. Panašioje mokykloje Kaune dėstė inžinierius technologas, profesorius Kazimieras Vasiliauskas. Vėliau pirmasis iš jų tapo Lietuvos TSR MA akademiku, o antrasis — Lietuvos TSR MA nariu korespondentu ir TSRS Statybos ir architektūros akademijos akademiku.

Agronomas augalininkas ir bitininkas Jonas Kriščiūnas po pirmojo pasaulinio karo Šiaulių gimnazijoje dėstė botaniką, zoologiją ir geografiją, o vėliau buvo Dotnuvos vidurinės žemės ūkio ir miškų mokyklos, taip pat žemės ūkio technikum mokytoju. Didžiojo Tėvynės karo metais evakuacijoje, jau būdamas profesorium, dirbo Udmurtijos ATSR Debiosų vaikų namų direktoriumi. Vėliau jis tapo Lietuvos TSR MA ir Visasąjunginės Lenino žemės ūkio mokslų akademijos akademiku.

Viktoras Ruokis 1919 m. organizavo Dotnuvos vidurinę žemės ir miškų ūkio mokyklą, dirbo joje vedėju ir mokytoju, o 1922—1926 m. mokytojavo Dotnuvos žemės ūkio technikume. Vėliau jis tapo Lietuvos Žemės ūkio akademijos profesorium, Lietuvos TSR MA nariu korespondentu.

Dotnuvos žemės ūkio technikume dėstė profesoriai: miškininkas Povilas Matulionis, zoologas Stanislovas Mastauskis ir veterinarijos gydytojas Konradas Aleksa. Kauno žemės ūkio technikume dirbo technikos mokslų daktaras, Kauno politechnikos instituto profesorius Povilas Kemėšis. 1928—1938 m. Gruzdžių

aukštesniosios gyvulininkystės mokyklos direktorium buvo Juozas Žemaitis, vėliau tapęs veterinarijos mokslų daktaru, profesorium, Lietuvos Veterinarijos akademijos rektorium.

Buvusių Ukmergės mokytojų seminarijos auklėtinių tarpe matome istorijos mokslų daktarą, profesorių Kostą Navicką ir filologijos mokslų daktarą Leoną Gineitį.

Vilniaus pedagoginį institutą baigė botanikas ir pedagogas, profesorius Antanas Janonis, TSRS Pedagogikos mokslų akademijos narys korespondentas Vladas Rajeckas. Mokslų daktaro laipsnio disertacijas apgynė Vilniaus pedagoginio instituto auklėtiniai: pedagogai B. Bitinas ir J. Vaitkevičius, psichologas A. Jacikevičius, filosofas R. Plečkaitis, istorikai A. Bendžius ir K. Surblys, kalbininkas rusistas K. Musteikis, literatūros tyrinėtojas V. Galinis, fizikai R. Dagys ir E. Montrimas, biologės J. Monstvilaitė ir S. Stašauskaitė.

Įdomu, kad lietuvišką aritmetikos uždavinyną „Užduotyną“ 1885 m. išleido ne matematikai, o būsimasis miškininkas, Žemės ūkio akademijos rektorius, profesorius Povilas Matulionis ir būsimasis kalbininkas, gydytojas, medicinos mokslų daktaras Jonas Spudulis. Muzikos ir dainavimo mokymo medžiagą vaikams parengė muzikologė folkloristė, meno mokslų daktarė, Lietuvos TSR konservatorijos profesorė Jadvyga Čiurlionytė.

Be mokslų daktarų ir profesorių, akademikų ir narių korespondentų, mokytojais dirbo gausus būrys mokslų kandidatų ir docentų, aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo tiriamųjų bei kitų įstaiigų darbuotojų.

Vien tik iš kalbininkų lituanistų čia paminėtini Elzbieta Mikalauskaitė, Juozas Senkus, Ričardas Mironas, Pranas Gailiūnas, Jonas Kruopas, Julija Žukauskaitė, Zuzana Jonikaitė, Antanė Kučinskaitė, Jonas Zemvaldas Balkevičius, Kazys Kuzavinis, Bronius Kalinauskas,

Petronėlė Bernadišienė, Jonas Kabelka, Vladas Žulys, Jadvyga Kareckaitė (Statkevičienė), Vytautas Juozas Sirtautas, Adomas Šoblinskas, Elena Valiulytė, Arnoldas Piročkinas.

1934—1963 m. Kauno vidurinėse mokyklose lietuvių kalbą dėstė kalbininkas Alfonsas Kalnius. Kalbininkas Kazimieras Gasparavičius nuo 1937 m. taip pat dėstė lietuvių kalbą Kauno gimnazijose, o 1952—1958 m. buvo Vilniaus I darbininkų jaunimo vidurinės mokyklos direktorium.

Mokytojais dirbo kalbininkas slavistas Vladimiras Kostelnickis, kalbininkė germanistė Eugenija Vengrienė ir kalbininkas romanistas Laurynas Algimantas Skūpas. Vidurinėse mokyklose dirbo klasiikinės filologijos atstovai — lotynų ir graikų kalbų bei antikinės literatūros specialistai Jadvyga Tijūnėlytė, Eugenijus Frolovas, Leonas Valkūnas ir Benediktas Kazlauskas. Ilgą laiką mokytojavo žinomo rusų-lietuvių kalbų žodyno ir keleto gamtos mokslo vadovėlių vidurinei mokyklai autorius Jonas Baronas. Ilgai mokytojavo ir žinomo angliu-lietuvių kalbų žodyno autorius Vaclovas Baravykas. Mokytojais dirbo kalbininkai ir žodynininkai Bronė Vosilytė, Benjaminas Sereiskis, Anatolijus Herlitas, Chackelis Lemchenas, Antanas Lyberis.

Mokytojavo literatūros tyrinėtojai Petras Mikutaitis, Vincas Auryla, Kostas Doveika, Marcelinas Ročka, Vincas Laurynaitis, Ričardas Pakalniškis, Algis Romualdas Samulionis ir Albertas Zalatorius, literatūros tyrinėtojai ir vertėjai Motiejus Miškinis, Antanas Vengris ir Elena Kuosaitė (Jašinskienė), tautosakininkas Stasys Paliulis, istorikai Petras Tarasenska, Juozas Galvydis, Algirdas Šidlauskas, Vytautas Uogintas, Ona Maksimaitienė, Petronėlė Zostautaitė, Konstantinas Tiškevičius, Zenonas Pilkauskas, Regina Žepkaitė, Henrikas Šadžius, Antanas Tyla, Vytautas Leščius, Leokadija Petkevičienė. Vilniaus

universiteto dėstytoju dirbo Vilniaus, Telšių, Vitebsko, Voronežo gimnazijų ir Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytojas, istorikas ir vadovėlių autorius Bronius Untulis. Mokytojas, kraštotyrininkas Matas Untulis išvertė E. Voinič romaną „Gyls“ (1929), buvo Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbuotojas.

Mokytojais dirbo teisininkai Zigmas Balevičius, Jurgis Blieka ir Aronas Liakas, ekonomistai Mykolas Ragevičius, Antanas Daukša ir Leonas Liampertas, astronomas Antanas Juška, matematikai Gerardas Žilinskas, Jonas Matulionis, Vincas Katilius, Vytautas Paulauskas, Vytautas Liutikas, Jonas Vaitkevičius, Jonas Kisielius, Irena Bliznikienė, Stasys Grigelionis ir Vytautas Tėvelis, fizikai Vaclovas Kaveckis, Alfonsas Mišūnas, Henrikas Horodničius, Henrikas Jonaitis, Juozapas Šinkūnas, Štasy

Vičas, Germanas Lechemas ir Ona Kubiliūnienė, chemikai Jonas Kriaučiūnas, Vaclovas Mozolis, Irena Klimkaitė ir Leonardas Valentėlis, geologas Česlovas Pakuckas, geografs Peliksas Sinkūnas, Stanislovas Tarvydas, Jurgis Stabinis ir Liudas Micas, botanikai Erikas Purvinas, Jonas Mazelaitis, Jonas Slavėnas, Juzė Sukienė, Zita Ribokaitė ir Jūratė Strazdaitė, zoologai Antanas Vaitkevičius, Sabina Gecevičiūtė, Augustinas Mačionis, Stasys Molis, Stanislava Maldžiūnaitė ir Jūra Ona Šlepetienė.

Visų Lietuvos mokytojų mokslininkų išvardyti neįmanoma. Šiame straipsnyje nėra galimybės paminėti visų mokytojų seminarijų, vidurinių bei aukštųjų pedagoginių mokyklų auklėtinių — mokslininkų, kuriems neteko dirbti mokykloje. Bet pagal išsilavinimą jie vis tiek buvo mokytojai.

VVPI

Įteikta
1973 m. spalio mėn.

УЧИТЕЛЯ ЛИТВЫ — УЧЕННЫЕ

П. БУЦКУС

Резюме

Не один учитель Литвы сказал веское слово в науке, посвятил ей всю свою жизнь. В статье показано, что многие учителя республики стали докторами наук, профессорами, академиками. Здесь упоминаются и некоторые

учителя, ставшие кандидатами наук и доцентами, работниками высших учебных заведений и научно-исследовательских учреждений. Статья охватывает период с XVI века до наших дней.

LITHUANIAN TEACHERS-SCIENTISTS

P. BUCKUS

Summary

A number of Lithuanian teachers contributed to scientific research, devoted their lives to it. Many teachers of the republic have become doctors of sciences, professors, academicians. Mention is made in the article of former

teachers, now candidates of sciences, docents, lecturers at higher educational establishments and associates of scientific research institutes. The article embraces the period from the 16th century to our days.